

FOLLDAL GRUVER— VURDERING AV TILTAK MOT TUNGMETALL FORURENSNING FRA LANG TIDS GRUVEAKTIVITET

Presentasjon Miljøringen, 29.10.19

Marianne Kvennås, Gijs Breedveld, Gudny Okkenhaug, NGI

Gruveavfall renn framleis ut i elva Folla, 20 år etter at gruvedrifta i Folldal blei lagt ned

2012 blei et toppår for tungmetall i elva Folla i Folldal kommune i Hedmark. Reinsemetode er enno ikkje på plass.

Gruven ga bygda liv, men drepte elven

100 millioner? 200 millioner? Hvor mye er storsamfunnet villig til å betale for at fisken skal kunne bo i elven sin. I løpet av...

Venter fortsatt på at Folla skal renses – 20 år etter gruvestengning

Folldal gruver

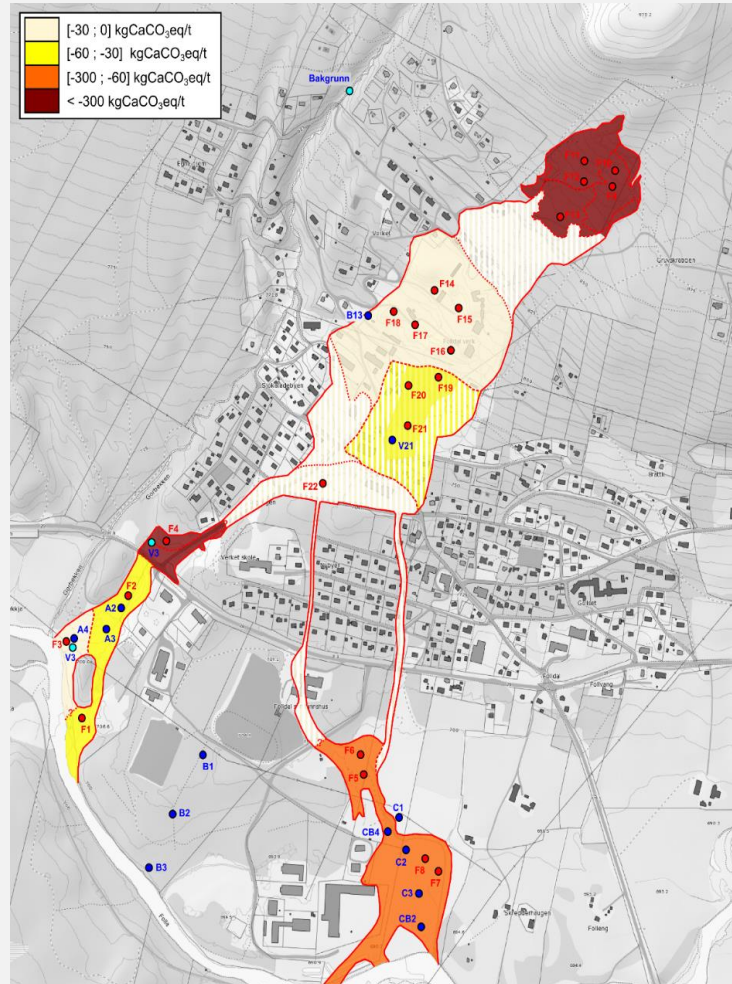

Kilde til sur avrenning

Sur avrenning

Figuren viser
massenes
syredannings-
potensial

Sur avrenning til elva Folla

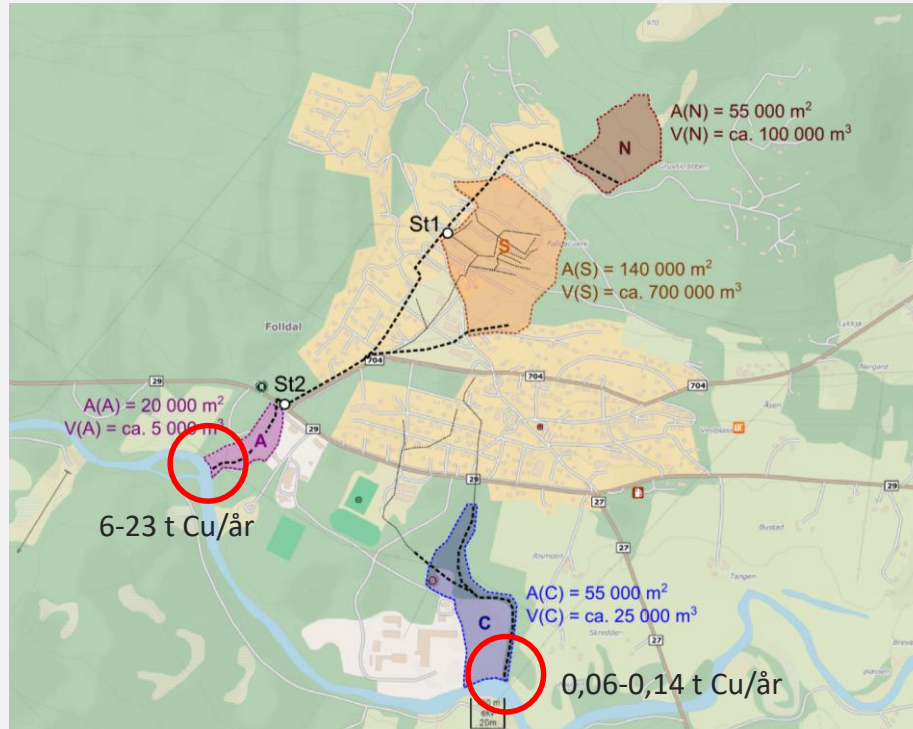

Pålegg fra SFT til NHD, 2003

- Redusere avrenningen fra gruveområdet i størrelsesorden 60 – 90%
- Konsentrasjonen av kobber i Folla skal reduseres ned mot 10 - 15 $\mu\text{g/liter}$.

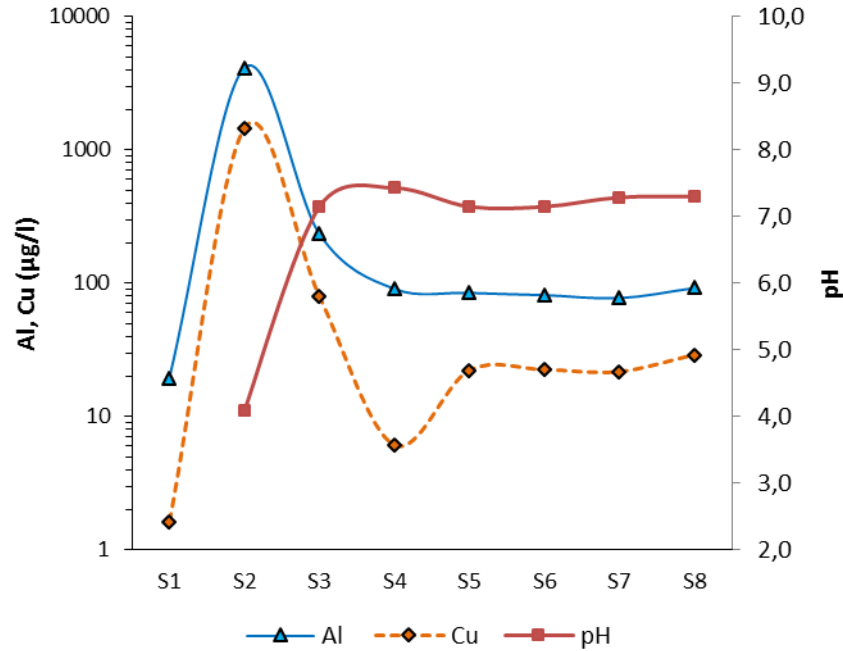

Mengde kobber til Folla pr år

Cu og Al i vannprøver fra Folla

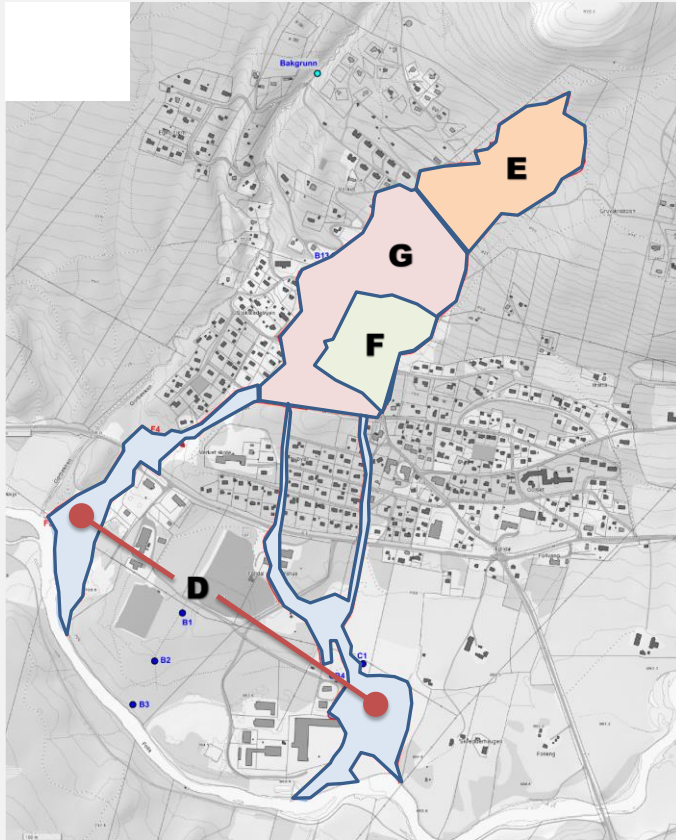

Problemstilling

- Avgangsmasser produserer sur avrenning
- Sur avrenning reduserer biologisk liv i Folla
- Hva er riktig tiltak?

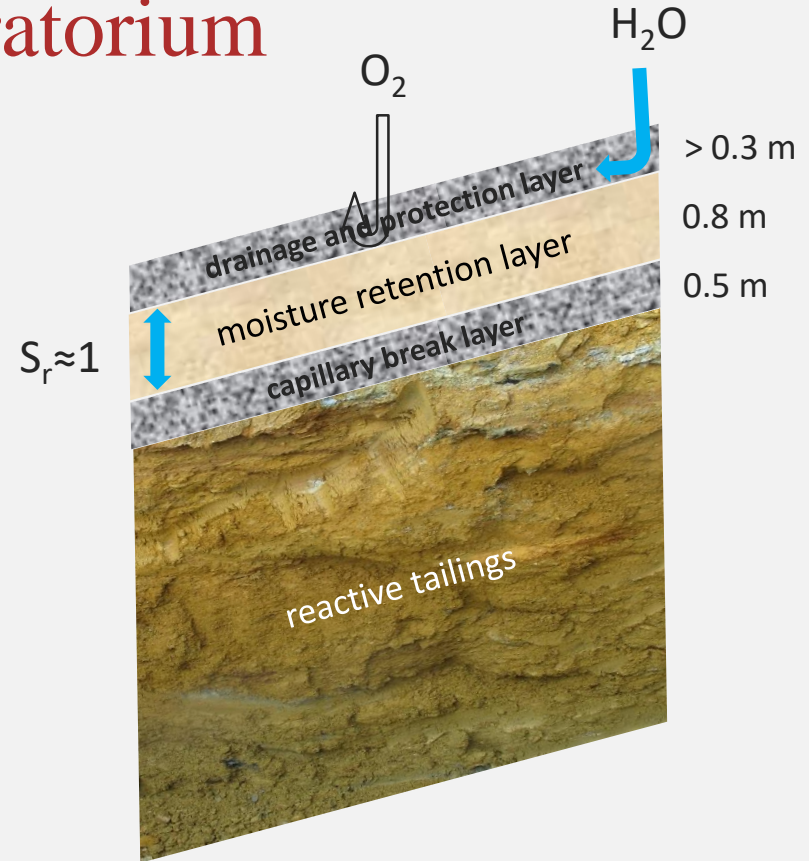
Mulig tiltak – tildekking av avgangsmasser

Tildeckingsalternativ	Redusert transport av kobber (t/år)	% reduksjon av kobber i forhold midlere utslipp til Folla
Komb. 1 (D+E)	6,0	~40 %
Komb. 2 (D+E+F)	8,6	~60 %
Komb. 3 (D+E+F+G)	13,2	~90 %

Tildeckingsforsøk i laboratorium

- Tildekking med CCBE (capillary barrier effects)
- Finkornet lag, vannmettet, hindrer oksygen diffusjon
- Drenering av vann fra finkornet lag hindres av grove lag med lavt vanninnhold
- Krever minimal nedbør

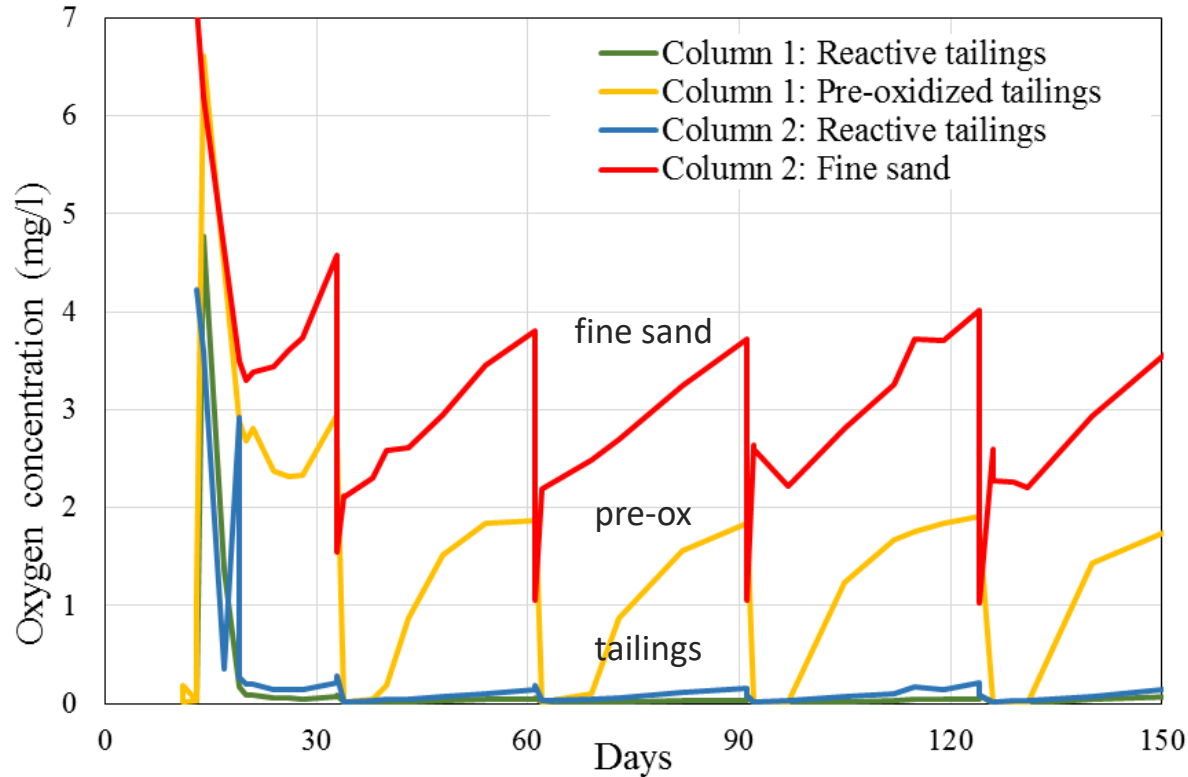

Tildeckingsmasser

- Retensjonslag (vannmettet)
  - Ferdig oksiderte avgangsmasser (siltige)
  - Naturlige siltige masser (grustak)
- Grove masser
  - Naturgrus fra Folldal (0-8 mm fraksjon)

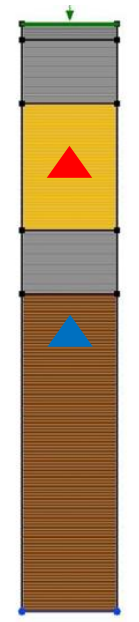
Kolonneforsøk – oksygen i porevann

Column 1

Column 2

Resultater tildekkingsforsøk

- Tildekkingslag basert på CCBE er effektivt for å redusere diffusjon av oksygen til et svært lavt nivå
  - ✓ Pre-oksiderte masser viser best resultater
- Redusert utlekking av kobber på 70-80% fra begge typer vannmettede masser

Er tildekking mulig løsning?

- Ja! Omfang, type tildekking og utforming må vurderes nærmere.

SAKSBEHANDLER
Cathrine Arnesen

VÅR REF.
18/02856-3

ARK. B - Bygninger
116 (Folldal) Folldal - He

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

DERES DATO

VÅR DATO
04.09.2018

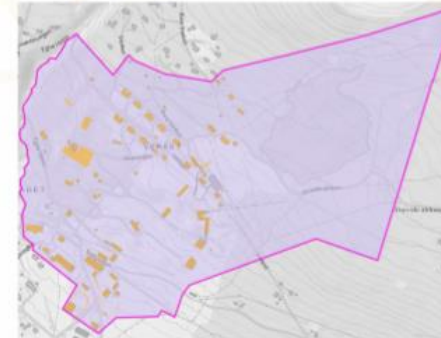
TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Hedmark fylkeskommune
Pb 4404 Bedriftsenter
2325 HAMAR

Folldal Gruver - Varsel om oppstart av fredningssak etter KML §§ 15 og 19

Riksantikvaren varsler med dette oppstart av fredningssak for Folldal Gruver på gnr/bnr 105/2, 115/2, 115/104, 115/107, 115/120, 115/121, 115/126, 115/128, 115/129, 115/130, 115/131, 115/132, 115/133, 115/134, 115/135, 115/138, 115/145, 115/146, 115/147, 115/148, 115/154, 115/160, 115/161, 115/162, 115/163, 115/165, 118/2 i Folldal kommune. Dette gjøres i medhold av kulturminneloven (lov 9. juni 1978 nr. 50) §§ 15, 19 jf. §22.

Dette varselet inneholder informasjon om foreløpig omfang av fredningssaken, følger av en fredning og videre prosess. Det er anledning til å komme med innspill til dette varselet. Nærmere informasjon om dette følger i slutten av brevet.

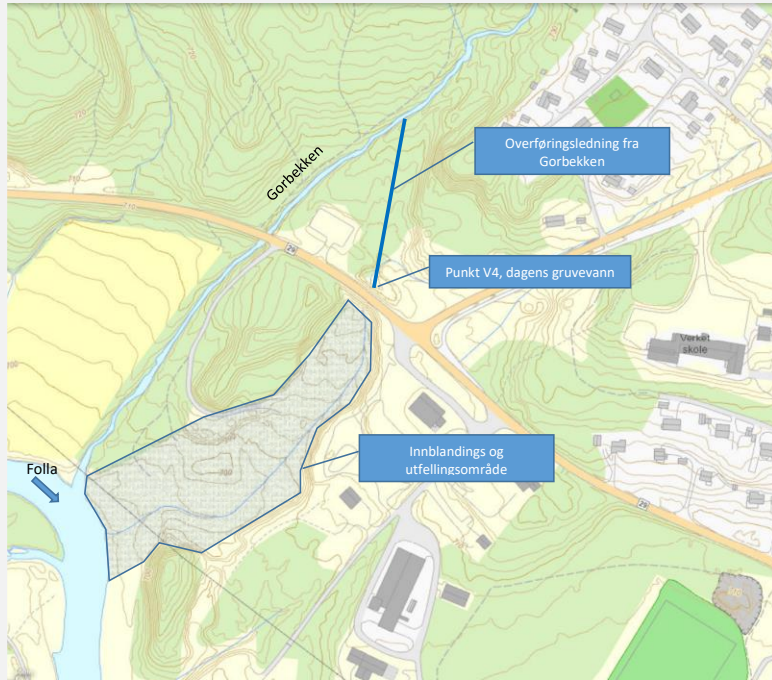
Folldal Gruver

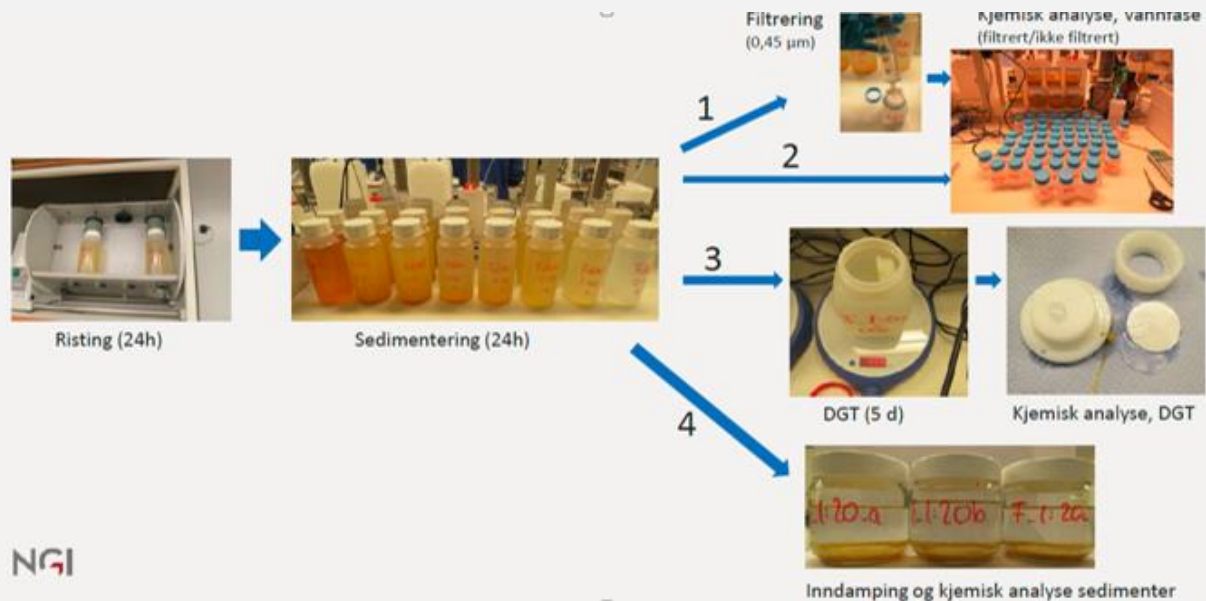
Rensing av surt gruvevann

- ↗ For å oppnå full effekt i tillegg til tildekking
- ↗ Som eneste løsning om tildekking ikke er aktuelt
- ↗ Målsetting om å ha enkelt system med lavt driftsbehov
  - Flere ulike metoder har vært utprøvd

- ↗ Forutsetninger i Folldal:
  - Store temperaturforskjeller
  - Store nedbørsforskjeller

Nøytralisering av surt gruvevann – Innblanding med sidebekk og utfelling på elvesletta

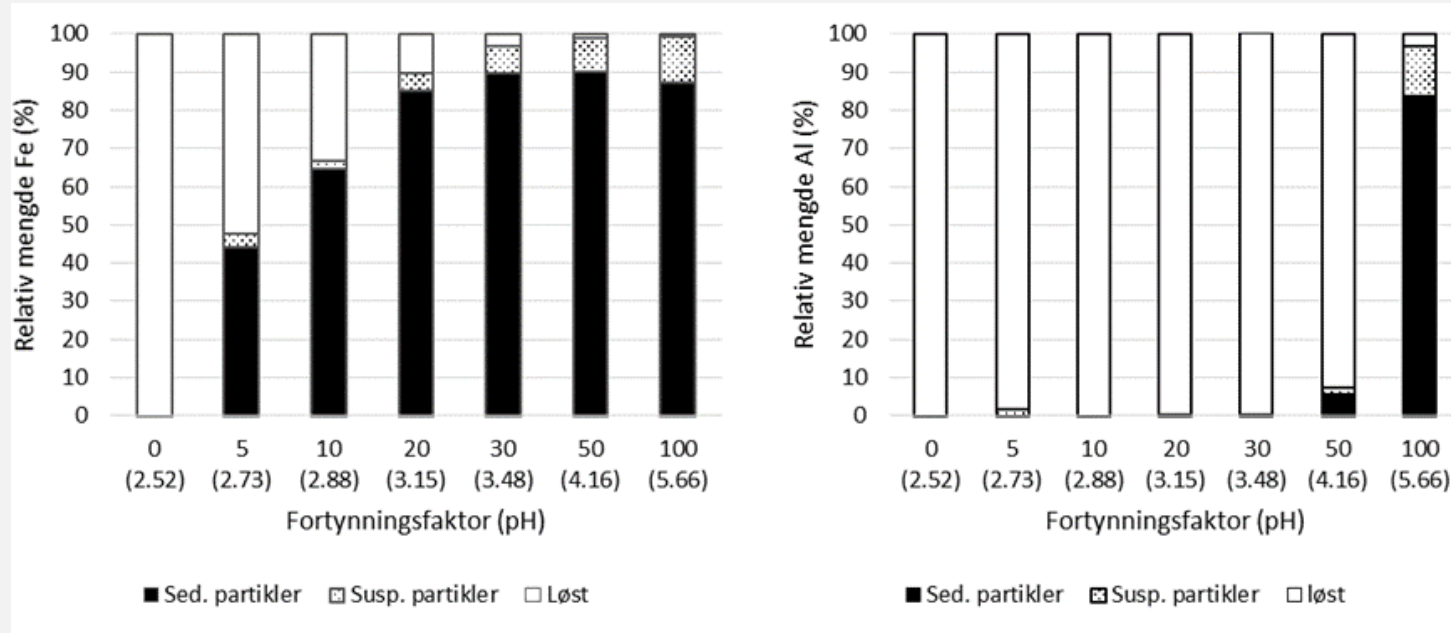
Laboratorieforsøk nøytralisering

Forsøkene ble utført i følgende blandingsforhold surt gruvevann: nøytralt vann:

- 1:5
- 1:10
- 1:20
- 1:30
- 1:50
- 1:100

Jern og aluminium

Veien videre

- Valg av løsning avhenger av Riksantikvarens beslutning
- Vurderer også andre renseløsninger sammen med Asplan Viak

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN !

